

ภาวะผู้นำตามหลักสัพพริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น

THE LEADERSHIP BY SUPPURISADHAMMA OF ADMINISTRATORS IN TANGKHWANG SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION WAENGOI DISTRICT DISTRICT KHONKAEN PROVINCE

พระมหาสุขสันต์ สุขเมธี (ธรรมมา)* ธิติวุฒิ หมั่นมี** รัฐพล เย็นใจมา***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำตามหลักสัพพริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัพพริสธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่นโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัพพริสธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน จากประชากร จำนวน 4,407 คน ซึ่งเป็นประชาชนในเขตตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.912 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก 7 คน เลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท

*หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักตน และด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชนและด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล อยู่ในระดับมาก

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่นไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ผู้บริหารขาดความสามารถในการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมสำหรับการบริหารประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะจึงควรมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้และเพิ่มขีดความสามารถในการประยุกต์หลักการบริหารเพื่อใช้ในการบริหารองค์กร และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลและเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, หลักสัปปริสธรรม, องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1) to study the leadership by Suppurisadhamma of the administrator in Tangkhwang sup-district administrative organization Waengnoi district Khonkaen province, 2) to compare the leadership by Suppurisadhamma of the administrator in Tangkhwang sup-district administrative organization Waengnoi district Khonkaen province classified by personal factors and 3) to study the problems, obstacles and suggestions about leadership by Suppurisadhamma of the administrator in Tangkhwang sup-district administrative organization Waengnoi district Khonkaen province.

This research was a mixed methods research of the qualitative and quantitative researches. The quantitative research was conducted by studying the samples of 367 respondents which selected by stratified random sampling of 4,407 persons who were populace of local government in Tangkhwang sub-district Waengnoi district Khonkaen province. The sample size derived from the Krejcie and Morgan's formula. The tool used for data collection was 5 levels rating scale questionnaire at reliability level of 0.912. Statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, One Way Analysis of Variance and Least Significant Different: LSD. The quantitative research was conducted by In-depth interviewing the 7 key informants who were selected by purposive sampling. Data analyzing was used content analysis technique.

The research findings were as follows:

1) The leadership by Suppurisadhamma of the leadership by Suppurisadhamma of the administrator in Tangkhwang sub-district administrative organization Waengnoi district Khonkaen province in overall was at high level. After considering each side found that knowing oneself aspect and knowing how to be temperate aspect were at medium level, knowing the cause aspect, knowing the consequence aspect, knowing how to choose and keep time aspect, knowing the society aspect and knowing the different individuals aspect were at height level.

2) The comparison of populace opinions towards leadership by Suppurisadhamma of the administrator in Tangkhwang sub-district administrative organization Waengnoi district Khonkaen province separated by different factors of each person found that the sample that were age different were different opinions at 0.05. But for other factors, their opinions were not different.

3) The problems and obstacles of leadership by suppurisadhamma of the administrator in Tangkhwang sub-district administrative organization Waengnoi district Khonkaen province were 1) the leader lacked competency to apply the management principle for administration, 2) populace lacked participation evaluation and suggestion for administration. The suggestions were 1) there should be leadership development and increasing the competency of administrators and 2) there should be opportunities for public participation.

Keywords: Leadership, Suppurisadhamma, Sub-district Administration Organization

1. บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สังคมหรือองค์กรใดๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนย่อมต้องมีการพัฒนาองค์กรให้สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ทั้งนี้การที่องค์กรนั้นๆ ดำเนินการในสถานะต่างๆ ได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยด้านบุคคลเป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารองค์กรทุกๆ องค์กร เพราะบุคคลมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ การประเมินผล ผู้นำจึงมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหาร การจัดการ การออกระเบียบข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการคิดริเริ่ม และการปรับปรุงแก้ไขแผนงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนั้นองค์กรไม่อาจจะปฏิเสธผู้นำได้ ผู้นำจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมบุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (อนุวัต กระสังข์, 2557) ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคโนโลยี รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทำให้องค์กรต่างๆ มีการแข่งขันสูงขึ้น เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ในสังคม ดังนั้นผู้นำจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กรของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ทัศนคติของผู้นำ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ภาวะผู้นำ (เจมส์ เอ็ม คิว และแบร์รี พอสเนอร์, 2542) ภาวะผู้นำ กระบวนการที่ผู้บริหารจะแสดงออกมาใช้เพื่อให้เกิดผล หรืออิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้ที่อยู่รอบข้างในองค์กร (วิโรจน์ สารรัตน์, 2539) ภาวะผู้นำจะมีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้นำต้องมีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่นอกจากนี้ผู้นำควรมีความเข้าใจและสามารถปรับเปลี่ยนความต้องการของคน หรือสนองความต้องการของคนได้ดี เพื่อเป็นแรงผลักดัน หรือเป็นการกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน (อัศรเดช พรหมกลัป, 2556) คุณสมบัติดังกล่าวมานี้จึงจะสามารถกล่าวได้ว่า ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กรและนำองค์กรสู่เป้าหมาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นปัจจัยรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาการการปกครองในระดับท้องถิ่นก่อน โดยสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนและการยอมรับจากประชาชนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม (พระจักรพงษ์กิตติภทโท (สร้อยจิตร), 2553) การพัฒนาและปรับปรุงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพต้องพัฒนาที่ตัวบุคคลก่อนแล้วจึงจะไปพัฒนาประชาชนได้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น จึงควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหาร และหลักธรรมในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมภาวะผู้นำได้หลายประการ โดยเฉพาะหลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งประกอบด้วย (1) ด้านธัมมัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ (2) ด้านอัตถัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล (3) ด้านอัตตัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน (4) ด้าน

มัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ (5) ด้านกาลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา (6) ด้านปริสัณญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน และ(7)ด้านปุคคลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล

ดังนั้น ด้วยเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานและสนองนโยบายของภาครัฐให้บรรลุเป้าหมายมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวางอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวางอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวางอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น

3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา โดยใช้หลักสัปปริสธรรม ซึ่งได้กำหนดภาวะผู้นำไว้ 7 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านธัมมัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ (2) ด้านอัตถัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล (3) ด้านอัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน (4) ด้านมัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ (5) ด้านกาลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา (6) ด้านปริสัณญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน และ(7)ด้านปุคคลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ (2) ด้านความเป็นผู้รู้จักผล (3) ด้านความเป็นผู้รู้จักตน (4) ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ (5) ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา (6) ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน และ(7)ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล

3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งตาม พร.บ. เลือกตั้ง ในตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 หมู่บ้านมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,407 คน (บัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง, 2558)

3.4 ขอบเขตด้านสถานที่

งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาที่ตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 หมู่บ้าน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาความ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถามจำนวน 367 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย

5. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวางอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักตน และด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ อยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชนและด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล อยู่ในระดับมาก

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่นไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่นได้แก่ผู้บริหารขาดความสามารถในการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมสำหรับการบริหารประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะจึงควรมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้และเพิ่มขีด

ความสามารถในการประยุกต์หลักการบริหารเพื่อใช้ในการบริหารองค์กร และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลและเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร

6. อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่าการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากว่าผู้นำหรือผู้บริหารที่มีการศึกษาดี มีความเข้าใจในหลักการบริหารองค์การ ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนร่วม ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการเมืองท้องถิ่นและด้วยสภาพสังคมที่มีลักษณะเป็นเครือญาติระหว่างหมู่บ้าน ดังนั้น การแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้บริหารหรือผู้นำของตนจึงมีการกระจายกันอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ประชาชนจึงสามารถรับรู้ได้ว่า ผู้บริหารของตนเป็นผู้มีภาวะผู้นำมากน้อยเพียงใดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเอามาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ผู้บริหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ตามหลักการและแผนงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้เพื่อควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้บริหารมีความเข้าใจในขอบเขตภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของงานและยังสามารถรักษากฎ ระเบียบ วินัยในการปฏิบัติงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ โกเมธ พิมพ์เป้าธรรม (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการบริหารการศึกษาให้ เป็นไปเพื่อบรรลุเป้าหมาย และเพื่อพัฒนาสังคม ทั้งนี้ผู้บริหารมีการวางโครงสร้างของการบริหารงานให้ง่ายและเหมาะสมกับสถานการณ์ ผ่านการกำหนดเป็นกลไกการขับเคลื่อนกิจการโรงเรียน

2. ด้านความเป็นผู้รู้จักผล ผู้บริหารองค์การบริหารสามารถใช้ปัญญาพิจารณาถึงผลลัพธ์ที่จะตามมา สามารถคำนึงถึงผลได้ผลเสียในการทำงานเป็นอย่างดี โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณนา มีเดช (2546) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้กำหนดนโยบาย และแผนงานด้านการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมโดยให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับผลจากการบริหารได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3) ความเป็นผู้รู้จักตน ผู้บริหารองค์การบริหารมีความตระหนักรู้เสมอว่าตนมีบทบาทต่อสังคม และเห็นความสำคัญของตำแหน่งผู้นำว่า เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ อันจะก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และยังเป็นผู้ยึดมั่นไม่ละทิ้งวัฒนธรรมเดิม

ของตน โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ พระมหาคมเพชร วชิรปญโญ (เรืองผา) (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักสัปปริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปเพื่อประชาชนโดยส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากว่าผู้บริหารมีความสำคัญในตนเองว่าเป็นคนในท้องถิ่น ดังนั้นจึงได้เห็นประโยชน์ของสังคมที่ตนอาศัยอยู่เป็นสำคัญ

4) ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายที่เน้นผลสำเร็จที่ส่งผลต่อภาพรวมของประชาชน โดยยึดหลักประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นเป็นหลัก และใช้เกณฑ์ความพอเพียงในการบริหารงบประมาณที่มีจำกัด โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ พระธรรม ษยานนโท (ประเสริฐศิลป์) (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามหลักสัปปริสธรรม 7” ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในทุกๆ ด้าน โดยกำหนดไว้ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยทุกๆ แผนงาน โดยเฉพาะแผนในการจัดระบบงบประมาณประจำปีงบประมาณ ซึ่งได้เน้นหลักเพียงพอ และความจำเป็นเป็นสำคัญ

5) ความเป็นผู้รู้จักกาล ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารเวลาเป็นอย่างยิ่ง โดยการดำเนินการเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาของคนในท้องถิ่น ผู้บริหารมีความเข้าใจสภาพของสังคมและปัญหาที่เกิดขึ้น จึงสามารถจัดลำดับความสำคัญของภาระงานตามความเร่งด่วนได้ ส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมาก กล่าวคือ สามารถสนองต่อปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนวิสน์ คงสระบัว (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามหลักพุทธศาสนาของผู้นำชุมชนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่า ผู้นำของตนจะต้องสามารถบริหารเวลาได้ สามารถเสียสละเวลาส่วนตนเพื่อประชาชนได้

6) ความเป็นผู้รู้จักชุมชน ผู้บริหารมีความเข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในการปกครองของตน และทราบถึงความต้องการของประชาชนได้อย่างถ่องแท้ ทั้งนี้ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ไว้วางใจของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาวดี ติมนิระ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า กรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถวางแผนในการพัฒนาด้านต่างๆ ได้อย่างสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของคนในท้องถิ่น

7) ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ผู้บริหารดำเนินงานเชิงรุกในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ผู้ได้บังคับบัญชาในพื้นที่นั้น ๆ เป็นสื่อกลางในการดำเนินงาน ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถของผู้นำด้านการใช้คนให้เหมาะกับงาน และเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ผู้มีความรู้ความสามารถดำรงตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ พระอุเทน ปริมุตโต (คุ้มภัย) (2556) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์”

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำสามารถมองคนออกว่า ใครเหมาะสมกับงานใด กล่าวคือ สามารถวางคนให้เหมาะสมกับภาระงาน ซึ่งอาศัยความถนัดของแต่ละบุคคลเป็นข้อมูลประกอบการบริหาร

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารควรพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยการศึกษาเรียนรู้การบริหารงานผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้มีความรู้หรือมีประสบการณ์การบริหารอยู่เสมอ และควรที่จะไปศึกษาดูงานการบริหารงานของหน่วยงานอื่นที่มีความสำเร็จในด้านการบริหารชุมชน

2. ผู้บริหารควรกำหนดเป็นนโยบายในการเก็บข้อมูลเพื่อกำหนดแผนการพัฒนาหรือแผนการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยการลงพื้นที่ในแต่ละชุมชน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งต่อหมู่บ้าน เพื่อสำรวจสภาพปัญหาของชุมชนนั้นๆ ทั้งนี้ยังเป็นการดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิดทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในผู้บริหารมากขึ้นอีกด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอดงหลวง จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอดงหลวง จังหวัดขอนแก่นในด้านการพัฒนาสังคม ด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านการสาธารณสุข โภค ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และด้านการบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอดงหลวง จังหวัดขอนแก่น

บรรณานุกรม

- โกเมธ พิมพ์บำรุงธรรม. (2549). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เจมส์เอ็มคูช และแบร์รี พอสเนอร์. (2542). *ผู้นำเหนือผู้นำ*. แปลโดย สมชาย สัมฤทธิ์ทรัพย์. กรุงเทพฯ : เออาร์บีซีเนสเพรส.
- ธนวัฒน์ คงสระบัว. (2553). ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามหลักพุทธศาสนาของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของประชาชน : กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางรักน้อย อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญชูผู้มีสิทธิเลือกตั้ง. (2558). องค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น. พระจักรพงษ์ กิตติภุทโท (สร้อยจิตร). (2553). การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตาม

หลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาในพื้นที่เขตอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรณต์ ชยานนุโ. (2554). การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามหลักสัปปริสธรรม 7. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. การจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาคมเพชร วชิรปัญญา. (2553). การนำหลักสัปปริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอุเทน ปริมุตโต (คุ้มภัย). (2556). ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2539). ภาวะผู้นำ : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : อักษราพัฒนา.

สุภาวดี ติมินทร. (2550). ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนครปฐม.

สุพรรณนา มีเดช. (2556). การบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อนุวัต กระสังข์. “ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์” (พฤษภาคม-สิงหาคม 2557). วารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(2) : 27.

อัครเดช พรหมกลับ. (2556). ภาวะผู้นำในการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปริสธรรมของพระเทพปริยัติเมธี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.